

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo stopne petiti-vrste 8 kr. če se omanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištevno, za katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

**Zarad praznika sv. treh kraljev izide prihodnja številka sredo 8. jan.**

## Vabilo na naročbo.

„Slovenski Narod“ bode izhajal od novega leta naprej kot dnevnik in velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za en mesec . . . . . 1 gld. 10 kr.

Za četrt leta . . . . . 3 " 30 "

Za celo leto . . . . . 13 " — "

Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta . . . . . 4 gld.

Za celo leto . . . . . 16 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.

Po pošti sprejemati " 3 " —

Administracija „Slov. Naroda“.

## Rusi v srednji Aziji.

I.

Rusko, proti evropski politiki rezervirano, odkar je v krimski vojski spoznalo, da v danih slučajih se vse evropske države proti njemu zvežejo (po nemški-francozki vojski se je politični položaj za Rusijo toliko prevratil, da bi zdaj v Francozih našla naravne zaveznike, pa tem hujšega sovraga v vsem nemštvu); Rusko tedaj svojo glavno skrb in pozornost obrača na Azijo, kjer si z lahkimi trudom in neznatnimi vojnimi močmi pridobiva na tisoče in tisoče kvadratnih milj prostora. Že Peter Veliki je izprevidel, da Rusiji

treba trdne zaslombe v Aziji, od koder je že toliko divjih narodov prihrumelo in poplulo Evropo, katerih prvi naval je vselej moralo prenašati Rusko. Dokler ima Rusija v Aziji odprte meje in za sosede nemirna nomadiška ljudstva, vezana je v vsej svoji evropski politiki, kajti vsak njen nasprotnik bi iskal in dobil med temi divjimi narodi v zahrbtji Rusije zaveznike. Treba tedaj ograjenih zavarovanih mej. Kako si te pridobiti?

Kazalo je po dvojnem potu in Rusija je skušala obadva; zavarovati že obstoječe meje po trdnjavah in ruskih naselbinah ali pa podvreči si vsa ta nemirna ljudstva in dalje in dalje segati, tako daleč, da je ruska meja — morje ali visoke gore (Hindukuš), za katerem že leži Indija z vsem svojim nezmerljivim bogastvom.

Peter Veliki je začel zidati ob kaspiškem morji trdnjave, pa skoro se je pokazalo, da te trdnjave same ne zadostujejo in da nij mogoče vspešne trgovine med Ruskim in ostalo Azijo, zlasti Perzijo, Indijo in Kineškem, dokler je vsa srednja Azija v oblasti mnogih neodvisnih vladalcev — kanov —, vedno med soboj se bojujočih.

Cilj ruske politike v Aziji je, vselej odprta in varna pota imeti do indijskega in do tihega morja, zlasti pa se Indiji kolikor mogoče približevati. Ker tedaj zidanje trdnjav nij imelo povoljnega vspeha, in so ruski trgovci samo v velikih karavanah, spremljani od kazakov, smeli prepotovati srednjo Azijo, ker so kani kljubu svojim obljubam, ruski vladi storjenim, zdaj pa zdaj napadali in obropavali ruske potnike, bila je končno ruska vlada prisiljena, svoje meje razširjati in vedno dalje segati, dokler ne pride do naravnih mej.

Ne bode odveč, ako tukaj podamo nekoliko geografskih in statističnih dat, iz katerih se bode najbolje razvidela velika važnost teh krajev v narodno-gospodarskem in trgovinskem oziru za slovansko državo Rusko.

Turan se zove vsa dežela med kirgizsko stepo, kaspijskim morjem, Hindukušem in Iranom. Obsega 36.000 kvadratnih milj, tedaj trikrat toliko, kolikor vsa Avstrija. Dežela je po večjem delu nizka planjava, nekoliko puščava, samo proti vzhodu gorata; vsa voda se zbira v velikih rekah Sir in Amu, kateri se izlivati v aralsko morje.

Na tem obširnem zemljišču je vladalo nekdanj mnogo samostalnih vladarjev — kanov, med katerimi so najimenitnejši bili bokarski, kokanski, hiviški, kunduški in turkestanski.

Raven pot med Rusijo na eni strani, med Kineškim, Tibetom in zlasti med Indijo na drugi strani vodi skozi te dežele in dokler tukaj nij reda, se ruska trgovina ne more približevati Indiji in se mora posluževati daljšega pota čez sueški kanal. Prvi korak je storila Ruska pred dvema leti, da si je podvrgla isti del Turkestana, katerega kani nikakor nijso hoteli stopiti v prijateljske razmere do Rusije ter ga uredila kakor druge ruske gubernije. Turkestanski poveljnik je zdaj ruski general Kaufman.

Proti jugu od Turkestana razprostirajo se najrodovitnejše in najkrasnejše dežele srednje Azije: Bokara in Samarkand, z 2 do 3 milijoni prebivalcev, kateri so deloma arabskega, deloma perzijskega rodu. Bokarski kan, ko je videl osodo turkestanskih kanov, je stopil v prijateljske zveze z Rusijo, pripenjal se na svojega suverena.

## Listek.

### Ivan Erazem Tatenbah.

Izvirni historičen roman iz slovenske zgodovine.

(2. nadaljevanje.)

Tretje poglavje.

„Le vkup, le vkup uboga gmajna.“

Pesni slovenskih upornikov l. 1635.

Jurij Gornik (v nemških kronistih tedanjega časa na pr. v ostankih mariborskega arhiva najde se njegovo ime spačeno v ime: Gurnigg) je bil glavni viničar, ali kakor so ga delavci in mali kmetje okoli imenovali „majer“ (pristav), v velikem vinogradu, katerega je Erazem Tatenbah imel v Visovljah, vinski gorici na Pohorji, blizu Slovenske Bistrice. Bil je petdesetleten mož, visok in krepak. Da si je bil sam sluga, ravnal je ostro z delavci in kmeti, ki so morali tlako delati njegovemu gospodu. Pri tem pa tih in nezgovoren; vedel je o sam sebi, da more človeku tudi ena beseda škoditi. On nij ljubil

nikogar, in njega nikdo — razen edine njegove hčere, najlepše deklice pod faro sv. Benčesla, kakor je ondotni narodno-slovenski govor krstil češkega svetnika Vaclava, kateremu na čast je tam cerkev zidana ob času, ko so Čehi pod Otokarjem (predno jih je Rudolf Habsburg na Marhfeldu zmagal) izkušali oblast dobiti in utrditi se tudi na Slovenskem.

Jurij Gornik torej je bil lepega dne avgusta meseca l. 1669 v velikih skrbah, in opraviti je imel okolo gospodske hiše v vinogradu toliko, da si je želel denes imeti štiri roke. V jutru mu je bil namreč posel iz bližnjega Račjega-grada, kjer je njegov gospodar, mogočni grof Tatenbah tačas bival, prinesel poročilo, da se popoldne ali proti večeru več gospode in veljavnih mož zbere v vinogradski gosposki hiši, med temi grof sam. Ukazano mu je bilo vse pripraviti, kar je za pogostenje potrebno.

Jurju Gorniku se je to sicer, ker ne navadno, čudno zdelo, kajti ob tem času, ko

niti grozdje nij zrelo, nij bil običaj, da bi gospoda prihajala. Da, poslednje dve leti niti jesen „v branje“ nij nikogar bilo.

Samo pisar ali tajnik grofov, mladi Baltazar Ribelj, je prihajal. Ta pač mnogopot. Večkrat ko nij bilo zarad gospodarstva in računov čisto nič treba. A Jurij Gornik, star poznavalec sveta in ljudi, vedel je dobro, da grofov pisar Baltazar Ribelj prihaja — zarad njegove hčere Marijaniče.

Denes pa nij bilo časa ugibati, zakaj pride več gospode. Trebalo je v kleti stare pajčevine odpraviti, sobe osnažiti, posodo pripraviti, za jed misliti, okoli hiše in vinogradov nerednosti odstraniti.

Popoldne je bilo precej vse priredjeno. Marljivo je Gorniku in njegovim ljudem pomagala hčerka, lepa Marijaniča. Za njo je bilo v sobah, v kuhinji in kleti še dosti dela. Vendar ko je oče videl, da se ura bliža, ob kateri imajo visoki gosti priti, ukaže hčeri, da mora za denes iz hiše proč, in sicer v malo vinicarsko koč, ki je dya streljaja od go-

Ostal je neodvisen še kiveški kanat, kateri leži med aralskim morjem, Bokaro in Perzijo ob spodnjem delu reke Amu. Dežela je rodovitna in kjer nij rek, napeljana je voda po 14 velikih in 44 manjših vodotokov, da se pomočijo njive in travniki. Koliko prebivalcev šteje vsa dežela, nij znano; cenijo jih na 2 milijona. H kiveškemu kanatu se navadno prišteje vsa Turkmanija, velika puščava, katera Kivo proti vzhodu in severu obdaja.

To so tedaj kraji, katere si Rusko hoté ali nehoté mora podvreči, ako neče vedno dražena biti po nemirnem tem sosedu.

(Konec prih.)

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

Nemški listi kljub jasnim besedam čeških listov, da so vse češke stranke: Mlado in Staro-Čehi, konservativci, klerikalci in liberalci v glavnih točkah programa za vsem složne, se vedno s tem tolaže, da se bo ta sloga skoro zopet razdrla, kakor se je to po njihovem mnenju že večkrat pripetilo. Pustimo jim to nado, saj imajo dovolj skrbi z volilno reformo in direktnimi volitvami.

Zlasti **Poljake** hočejo po vsej sili privabiti zdaj s sladkim obetanjem, zdaj jim žugaje z Rusini, da bi glasovali za direktne volitve. Po poljskih listih soditi, bi človek moral misliti, da bodo Poljaki vsaj v tem važnem vprašanju trdo stali na podlagi deželnih in narodnih pravic.

### Vnanje države.

Na **novega leta** dan 1859 je bil cesar Napoleon III., tačas na vrhuncu svoje slave in moči, avstrijskemu poslancu, kateri se mu je predstavil s svojimi tovariši, da mu želi srečo k novemu letu, rekel pomenljive besede, da razmere med Francosko in Avstrijo niso tako prijateljske, kakor bi morale biti. Sledila je potem za naše cesarstvo nesrečna vojna 1859. l. in od tega osodepolnega novega leta so se navadili narodi, vsako novo leto pričakovati kako tehtno besedo iz ust katerega mogočnega. Pa Napoleon je svojo sleparsko modrost samo enkrat rabil in se nij samega sebe posnemal. Zdaj pa je postal tih in mrtev mož v Chiselhurstu, in časniki samo še iz stare navade pričakujejo kako imenitno izjavo, bodisi v Rimu ali v Parizu.

**Papež** je res sprejel na novega leta dan palatinsko gardo, potem nekoliko tujih obiskovalcev in jih nagovoril; a po nemških

časnikih že naprej naznanjene ostre besede niso iz njegovih ust prišle.

Tudi **Thiers** pri sprejetju udov diplomatičnega kora je izustil same simpatične besede. Sicer pa so na starega gospoda, na katerega ramah zdaj sloni osoda francoske republike, zlasti bonapartisti strašno razljuteni ter mu skušajo v javnem mnenju škodovati po vsakovrstnih objavah iz časov Napoleonovih. Vse to pa brez uspeha, kajti francoski narod predobro ve, da ima vso svojo nesrečo pripisovati Napoleonu in njegovim brezvestnim pomagačem.

**Pruska** vlada je zaplenila celo vrsto časnikov, kateri so razglašali znani papežev ogovor, in tega nij samo storila v svojih katoliških deželah, ampak tudi med čistimi protestanti. Pruska „Pikelhaube“ vedno hujše tlači vsako slobodno gibanje in kakor po vsakej vojni, se bode tudi tukaj zgodilo, da premagani narod si pridobi svobodo, zmagaalec pa sužnost.

**Španski** princ Alfons de Bourbon, kateri je stopil na čelo upornim četam v Kataloniji, je sin prognane škandalozne kraljice Izabele.

Pošteno ministerstvo Zorilla je odpravilo sužnost tudi na španskem otoku Porto Ricco v zahodnej Indiji, tako je padel eden poslednjih ostankov te nečloveške naprave v Evropi. Zorilla je imel 28. decembra v zelo obiskanem zboru odločnih naprednjakov daljši govor. Dejal je med drugim: „Vlada je odpravila sužništvo prostovoljno brez tujega terjanja. Če je zbornica to sklenila in vlada to potrdila, bomo gotovo tudi izvršili. Na otoku Kuba pa reform nij mogoče vpeljati, dokler so puntarji ondi. Ako bi tudi res bilo, kar se govori o agitiranju za vojaško ustajo, tako vendar take agitacije v svobodoljubni Španiji ne bodo imele nikačega uspeha. Vlada ima trdno prepričanje, da celota države nij v nevarnosti.“ Zbor je nato enoglasno sprejel predlog, da se izreče soglasje z izjavo Zorillovo in zaupanje do vlade.

## Dopisi.

**Iz Gorice** 2. jan. [Izv. dop.] (Preširnova beseda.) Gotovo malokateri narodni slavnosti so se delale take zavire, gotovo nobeni se od neke slovenske stranke nij toliko in tako nasprotovalo kakor besedi, katero so v Gorici 29. dec. pret. l. napravili Preširnovi čestiteltji v slovesni spomin stvaritelju naše poezije. Kajti ne samo, da je na videz v Gorici slovenskih pevcev manjkalo (goriška čitalnica n. pr. ima samo enega, in še ta samo — „v koro“ poje!), ne samo, da je edino slovensko socijalno društvo v Gorici

— čitalnica (rectius njen odbor) osnovalnemu odboru za Preširnovu besedo prostore odreklo: ampak poleg tega so delali nekateri goriški Staroturki (človek jih ne more drugače imenovati!) vse mogoče napore, da bi besedo zaprečili ali vsaj v slab glas pripravili. Odmev teh staroturških naporov je Solimanov napad v zadnjih „Novicah“, toda ker sem še prepoln pesnikovega vzvišenega duha od zadnje besede, ga denes še ne bom odbijal, temveč v kratkem z grškim ognjem posvetil.

A vendar vkljub vsem tem neplemenitim zaprekam, je bila Preširnova beseda tako s'juna, da takega narodnega praznika v naši Gorici še nihče ne pomni. Neumornemu delovanju osnovalnega odbora se je posrečilo, da je zbral pevski kor obstoječ iz 30 slovenskih pevcev, glasovita pevačica g. tenorist Razinger in g. Josip Noll iz Ljubljane sta velikodušno obljubila svoje sodelovanje; gospica Luiza Dolenjčeva iz Vipave je drage volje prevzela igró za glasovir, gospica Doljakova iz Solkana pa deklamacijo, in ko je še italijansko filodramatiško društvo osramotilo slovensko čitalnico s tem, da nam je iz prijaznosti prepustilo svoje lepe prostore, trikrat večje od čitalniških: je bila beseda gotova. Pravo pa je zadel osnovalni odbor posebno s tem, da, ker je bil gotov, da bode beseda izvrstna, nij k njej povabil samo vseh tukajšnjih Slovencev, ki so se za njo zanimali, in prav mnogo domoljubov z dežele, nego tudi več odličnih italijanskih veljakov in par nemških gostov; poslednje iz tega uzroka, da bi se prepričali, koliko so zatirani Slovenci napredovali, napredovali posebno v Gorici, katero Nemci in Italijani Slovence popolnoma prezirajo — svojo imenujajo. Reči se mora, da občinstvo, ki se je 29. dec. zbralo v okusno okinčani dvorani „pri zlati zvezdi“ nij bilo samo mnogobrojno nego tudi odlično. Čez 150 gospej in gospic in še enkrat toliko rođoljubov od blizu in daleč se je udeležilo besede, katero so že svojo navzočnostjo počestili tudi gg. deželni glavar grof Coronini, okrajni glavar baron Rechbach, mestni župan grof Coronini, ravnatelj Schaffenhauer, Diak, Rajakovič, nekoliko mestnih advokatov in več deželnih poslancev.

V presojo posameznih programovih toček se ne bom spuščal.

Omenjam samo, da se je muzikalni kakor retorični del programa z navdušenjem vršil in z ogromno pohvalo sprejemal. Jenkov prekrasni kor „Šta čutiš, Srbije tužni?“ so morali pevci ponavljati; Nédvedova kora „Mili kraj“ in „Domovina“ sta dovršeni kompoziciji, ki toliko više dopadate, če se tako krasno požete, kakor so storili naši pevci; g. tenorist Razinger je Nédvedovo „Da-

spodske vinogradne hiše stala na gori vrhu vinograda.

Marijanica se je veselila videti krasno gosposko družbo. Ko so bili zadnjič tu, bila je ona še na pol dete, in vendar so bili prijazni ž njo, ta in oni gospod jo je prijel za obradek in hvalil njene lepe oči, rumene lasce in prorokoval da „bode lepo dekle“. In kako lepo so bili oblečeni! A denes jej oče ne pusti, da bi vse to gledala!

Posebno pa enega je želela med njimi videti, in tudi tega oče ne dovoli! Stari Gornik nij dal prositi se, ena beseda pri njem je bila volja, kateri se ustavljati nihče nij mogel, komur je on ukazovati imel.

Solze v očeh, a brez ugovora se je morala mlada deklica séliti v vinicarsko kočó, kjer navadno nij nihče prebival.

Solnce je popoldne še visoko stalo, ko so jeli od raznih strani po sámosti ali po dva, trije vkup prihajati gosti. Bilo je več duhovnikov iz obližja, od sv. Martina na Pohorji, iz Tinj, od sv. Benčesla, iz Poljskave, Prihove itd. Razen njih je bilo tudi

županov in svobodnih kmetov s Pohorja in s polja prišlo. Videlo se je, da eden za drugega nij vedel, vsi vkup pa uzroka nijso poznali, zakaj so povabljeni. Stikali so torej glave, ugibali in v glavni reči morda uganili.

Kmalu za njimi pride grof Erazem Tatenbah sam.

Tatenbah je bil lep, visok vitešk mož, ki je zanimal vsacega, kdor ga je videl. On in njegovi spremljevalci so konje pri cesti pustili in po stezah med vinogradi peš prišli. Spremstvo Tatenbahovo je bilo majheno. Razen dveh manjših plemenitašev iz bližine, čijih imeni ne znamo povedati, bili so ž njim samo še: Zrinjskega agent stotnik Vukovački, stotnik Kaldi, Rudolfi, in pisar Baltazar Ribelj. Razen teh nekoliko služabnikov z jedili in drugimi za postrežbo potrebnimi reči.

Duhovniki, županje in kmetje so sprejeli grofa s ponižnostjo, kakor je slovenskemu značaju prenavadna, in kakor se obično daje visokemu pogostniku.

Pod postreškom pred vinogradskim bra-

mom je bila kmalu miza pripravljena. Tam posedajo. Tatenbah je bil prijazen z vsacim, akoprem bi bilo bistro oko opazilo, da se nekoliko sili; njegovi spremljevalci so storili vse, da bi se povablencem prikupili. Pogovor je bil dolgo splošen, izpozivljali so gospodje od duhovnikov, županov in kmetov, da so le-ti pravili o različnih pritožbah in javnih nepriklakah, katere imajo. In ko je kmalu móčno staro vino iz grofovske kleti jezike razvezalo, in gospodska nenavadna prijaznost odvezla prvotno boječnost: nij manjkalo gradiva. Naveli so govor brzo tako, da se je ostro zabavljalo o cesarskih in drugih gospodskih, o hudem stiskanju ubogega ljudstva in krivičnosti mnogih davkov in davščin. Vse to je možé navdušilo, tembolj ker je tudi vino burilo duhove.

Hrvat Vukovački, velikansk mož, isto tako dober vojak kakor dober govornik, napije grofu Tatenbahu, katerega slavi kot prijatelja slovenskega ljudstva, kot plemenitaša, ki je pripravljen braniti „stare pravice“, kakor jih branijo ogerski in hrvatski plemenitaši.

(Dalje prih.)

rilo" pel kakor slavček in je izobraženim muzikom posebno dopadal, v tem, ko je g. Josip Noll Maškovo „Nezakonsko mater“ z globokim občutkom pel in se svojim lepo donečim glasom poslušalce kar očaral. Močno se hvali tudi deklamacija „Neiztroheno srce“ (gospica P. Doljakova) in Degno-ve variacije o „Mili lunici“ (gospica Luiza Dolenjčeva).

Ples, ki se je po besedi pričel in pri katerem je igrala tukajšnja vojaška kapela pod osebnim vodstvom, g. kapelnika Blaschke-ja, je trajal do belega dne in je slavnost jako poviševal. Kadriljo je plesalo nad 40 parov. — Pozdravilnih telegramov je došlo 15 od vseh strani naše domovine; bili so navdušeno sprejeti, posebno pa oni od g. Stritarja, ad Kuhnovih vojakov iz Trsta in od ajdovskih prijateljev. Iz kratka: vse je pripomoglo, da je bila beseda veličastna in le en glas gre po mestu, da take slavnosti goriški Slovenci še nikoli niso napravili. Bila je vredno počestitve stvaritelj slovenske poezije!

**Iz Zagreba, 2. jan.** [Izvir. dop.] Novo leto nam je na žurnalističnem polji prineslo mrliča. „Südslavische Correspondenz“ izdala je 31. decembra l. l. svoj zadnji list. Od strani Slovencev je bila celo zanemarjena: duševno še bolje nego materialno. Niti eno slovensko pero se nij našlo, katero bi bilo vsaj vsakega mlaja kakšno kratko revue-o o stanju slovenskih zadev poročilo. „Südslav. Corr.“ je imela biti žurnalistično, več za inostrani nego za domači svet pisano glasilo vseh Jugoslovanov naše monarhije, kakor je n. pr. bila pred 20 in več leti Prausova „Südslavische Zeitung“. Slovenska peresa, ki so tačas tako marljivo zlasti iz Koroškega in Štajarskega v Zagreb dopisovala, ... kje so? Žalostno je, da se mora konstatovati, da ti stega navdušenja, ki je tačas na našem jugu srca širilo, danes nij več, zlasti v denašnji mladosti ne. Mi težimo po političnem zedinjenju, pa se še duševno zediniti ne moremo!

Z novim letom stopile so nove politične in sodne oblasti v vojniške krajini v življenje. Med ponamečenimi uradniki je tudi več Slovencev. Pomanjkanje juristov je pri nas veliko. Nič manj nego 46 uradniških mest, za katera se juridične študije zahtevajo, je pri naših sodnih nepopolnjenih. Kdor slovenskih juristov se more znanjem hrvatskega jezika v pismu in govoru izkazati, bode drage volje pri nas sprejet.

Razna znamenja na to kažejo, da bode ogerska kraljevska deputacija v kratkem na elaborat naše deputacije odgovorila. In sicer bode odgovor brz ko ne nepovoljen. Peštanski dopisi v starej in novej Dunajski „Pressi“ nekako političen svet na tak nepovoljen odgovor že pripravljajo. Predstojnik našega deželnega finančnega ravnateljstva Bartolovič je v Pešto poklican. Velja, da bo glede finančnega vprašanja kaj god razjasnjevati moral.

Zime pri nas letos nič nij. Snega nijmo niti na gorah še videli. Mrazov je bilo do sedaj mal še kaj malo in prav pohlevnih. Niti enkrat nij tako stisnilo, da bi se bil na mlakah led pokazal. Od kodi bomo naše ledenice napolnili? Vsak dan pričakujemo zime v belem plašči, pa zastoj. Dan na dan je južno. Po vinogradih že režejo in grobajo. Po ozimnah, ki so se kaj gosto razrastile, se pase še zmerom živina. Vaš dopisnik je na dan nedolžnih otrok metulja frfrati videl, in na novo leto jagode bral. To je kakor v Napulju ali v Siciliji. Lešje, podlessek in druge pomladanske rastline cveto. Po vrtilih je še vse polno jesenskega povrtlja. Bati se je, da ne bo zima z repom prehudo zamahnila, in tako naše upanje na dobro letino uničila.

## Domače stvari.

— (Mariborska čitalnica) ima v nedeljo, 12. t. m. občni zbor, pri katerem se bo dajal račun in vršila volitev novega

odbora. Velika važnost te volitve za daljno delovanje društva je porok, da se je bodo kolikor mogoče udeležili vsi udje, kateri se ob enem uljudno povabijo. Odbor.

— (Iz Vipave) se nam poroča, da se je pri občnem zboru „Vipavskega Sokola“ 22. dec. p. l. razen drugih reči tudi sklenilo:

— Pri javnih besedah „V. S.“ so redno vsi družabniki „V. S.“ vstopnine prosti. Družine do 3 oseb in više so  $\frac{1}{3}$  —  $\frac{1}{4}$  (kakor se večja ali manjša družina besede udeleži) ustopenine oproščene. — 26. dec. nam je napravil „Sokol Vipavski“ lep večer. Igrali ste se igri „Svoje glavnice“ in „Uskok“ na splošno zadovoljnost; posebno pa je igra „Uskok“ dopala, ploskanja nij bilo pred konca, da so se igralci zopet na odru prikazali. — Goški pevci pa so peli „Lovsko“ pesem in „Plesalna“ prav izvrstno.

— („Zora“) se ravno razpošilja s „kazalom“ in „naslovom“ lanjskega letnika.

— (Deželni odbor goriški) je zopet razpisal službo deželnega tajnika z letno plačo 1200 gld. in 10 odstotnim poviškom za vsakih 5 let službe do končanega 25ga službenega leta. — Prosilci morajo dokazati, da so dosegli politično pravne studije in da znajo italijanski, slovenski in tudi nemški jezik. Prošnje naj se vložé pri deželnem odboru do konca tek. meseca.

— (Delavsko bolniško društvo) praznuje danes v nedeljo 5. januarja zvečer svojo obletnico v gostilnici pri Virantu. Na programu veselice je godba in srčkanje, za katero se je mnogo srečiek nabralo. Čisti donesek pripada društveni blagajnici. Ker ima to društvo blagi namen, bolne delavce podpirati, je pričakovati obilne udeležbe občinstva.

## Razne vesti.

\* (Skopci), znana čudna sekta na Ruskem, od katere se pravi, da ima nakopičene neizmerne zaklade (govori se od 30 milijonov rubljev), se vedno tu pa tam prikazujejo kljub strogosti, s katero ruska vlada proti njim postopa. Zdaj se je policiji posrečilo, zanesljive zapisnike teh krivovercev zasačiti; tedaj bode mogoče še ostreje paziti, da se ne razširja ta nenavna sekta med ruskim ljudstvom.

\* (V Moskvi) sta začela z novim letom dva nova časnika izhajati: „Priroda, povremennyi jestestvenno-istoričeskij sbornik“, izdaje Leonid Sabanejev; in „Vjestnik promišljenosti, gazeti birževaja, bankovaja, promišlennaja, trgovaja, železno-dorožnaja in političnjeskaja“, izdaje z dovoljenjem ruske cenzure Sergijej Jakovljev. Ako bo ta list tako dobro uredovan, kakor mu je naslov dolg in vseobetajoč, si smejo njegovi bralci k njemu čestitati.

## Narodno-gospodarske stvari.

Leta 1872

se je v Avstriji ustanovilo: 48 bank s kapitalom od 392 milj. gold.; 3 železnice s kapitalom od 16 milj. gold.; 12 zavarovalnic s kapitalom od 20 milj. gold.; 84 raznih podjetij s kapitalom od 406 milj. gold.; 4 hranilnice s kapitalom od 26 milj. gold.

Od tega nominalnega kapitala 861 milj. gold. so se pa za res na borzi izdajali samo 457 milj. gold. Res ogromni kapital, ko bi v resnici reprezentiral v tem letu v Avstriji prihranjene novce, kateri bi se bili v vse te na novo ustanovljene banke in podjetja založili. Pa temu nij tako. Vsi ti milijoni goldinarjev nijso prihranjeni novei ljudstva, onih prav za prav djansko nij nikjer. Vse te ustanove so se godile s kreditom in ne z denarji, in kar je najhujše in najnevarnejše ne z domačim, ampak z inozemskim kreditom. To

se vidi iz tega, ker se je vselej tačas največ novih bank ustanovilo, kadar so Francozi Prusom plačali en del milijard, to je začetkom lanskega leta in jeseni. Tedaj dela zdaj inozemski kapital v Avstriji in on si prisvoji tudi ves dobiček. V železnice se je razmerno še najmenj tega kapitala založilo; za vsem se je zidalo v celem cesarstvu 295 milj. novih železnic.

In na koliko smo se Slovenci pri teh denarnih podjetjih udeležili? — Ustanovili smo s svojim kapitalom in kakor smemo trditi, s svojimi prihranjenimi novci in ne z navideznimi fingiranimi eno banko: „Slovenijo“ in eno obrtniško delniško društvo: „Narodna tiskarna“; za denarno banko pa so pravila že zdavnaj vladi v potrjenje predložena. O delovanju teh dveh narodnih podjetij govorimo v enem prihodnjih listov.

Razen teh dveh večjih podjetij so bili še nekateri narodni denarni zavodi ustanovljeni, ter že koristno delajo v svojih okrajih. Po izgledu čeških založnic ustanovili so slovenski rodoljubi tri posojilnice:

1. Ljutomerska na slovenskem Štajarji,
2. Ziljska na Koroškem in
3. Št. jakobska, tudi na Koroškem.

Posebno nas mora veseliti, da sti dve teh železnice na Koroškem ustanovljeni in da, kakor smo že poročali, obe prav uspešno delati.

Dalje so dovoljena pravila mariborske posojilnice, že pred nekoliko meseci in je upati, da se skoro organizuje. Tudi pravila postojnske hranilnice so dovoljena, pravila kranjske in novomeške pa še čakajo vladnega dovoljenja.

Dosti krajev poznamo, kjer bi se dale ustanoviti posojilnice ali hranilnice, samo da bi se tega poprijeli rodoljubi. Na delo!

## Poslano.

Nekaterim interpelantom.

Tudi jaz si prisvojujem pravico prepustiti politiko boljšim močem ter se vrniti v privatno življenje in si pridržati samo druge, bolj zanemarjene stroke narodnega delovanja, kar sem že predlani t. j. prve dni decembra 1871 po razpustu deželnega zbora, preden so „Novice“ prvokrat prinesle imena kandidatov za sedanji deželni zbor, pismeno naznanil gosp. dr. Bleiweisu s prošnjo, naj mene izpusti izmed kandidatov, ker se ne vjemam s postopanjem nekaterih.

Pomen „fraz“ o parlamentarni levici in desnici se nahaja v vsaki državoslovni knjigi; napredna katoliška (nenapredno-katoliška) stranka pa tiči v sredini živega naroda slovenskega, kateremu je treba vsestranskega napredka, ako neče zaostati za sosednimi narodi, ki bi ga s svojim večim napredkom zadušili in ki je izvzemši 20 tisoč Prekmurcev per eminentiam katoliški.

Kdor ni nikdar zatajil načel slovenskega rodoljubja, temu se nesoglasje v postopanju z nekaterimi ne more računati za madež, ker rodoljubi stare korenine ne morejo biti „*stiepi primikovalci*“ in nečejo biti „*Prügeljungen*“ takih, ki do svoje zrele moške dobe nijso vedeli, da je treba med Slovenci požrtvovalno delati.

Obširniša razjasnila prinese o svojem času knjižica: „Prvotno rodoljubje in ustavni razvoj na Slovenskem“.

„Sloveniji“ v zadnjem „Brencljnu“ bode po daljšem rešetanju razen „plev“ vse zrnje skozi tako rešeto padlo in le prazno klasje v njem ostalo. Za dvakratno uspešno, trudopolno in brezplačno zagovarjanje pred potniki leta 1869 je še le konec leta 1872 prinesel podobo svojega zagovornika, katerega pravi priimek je še tudi popačil. Hvala!

V Ljubljani dne 3. januarja 1873.

Dr. Razlag.

## Poslano.

V „Slov. Narodu“ štev. 150. 18. decembra 1872 V. tečaj je čitati: Od Drave 23.

grudna s podpisom: „Eden v imenu vseh naših tukajšnih narodnjakov.“ Ta dopis je, kar se mene tiče, ves zvit in neresničen. Obširneje o njem odgovarjati se mi ne rači. To pa pred vsem pametnim svetom povem: Jaz nijsem od 1870. leta ni ne enega sestavka ali dopisa v katerikoli časnik odposlal. Kar pa „Slov. Gospodar“ sedaj „o. vinstvu“ doprinaša, sem še prej spisal.

Negova 1. januarja 1873.

Franc Jančar.

### Deželno gledališče v Ljubljani.

V ponedeljek (sv. treh kraljev dan)

6. januarja 1873.

Prvikrat:

„Pri meni bodi!“

Spevoigra v 1 dejanji, poslovenil J. Aléšovec, godba A. Konradijeva.

Potem:

„Ravni pot najboljši pot.“

Veseloigra v 1 dejanji, poslovenil J. Tomšič.

Končno:

„Vino, ženske, petje.“

Opereta v 1 dejanji, poslovenil Bavdek, godba C. Löwa.

### Tujci.

4. januarja.

Europa: Panštajn iz Trsta. — Radl iz Trsta. Wödl iz Dunaja.

Pri Elefantu: Lang iz Gradca. — Lankov iz Dunaja. — Dralka iz Radoljce. — Most iz Jastrebarskega. — Schlütz iz Brna. Billner iz Dunaja.

Pri Maliču: Rüdemberg iz Elbelferda. — Lužner iz Kočevja. — Zelzer iz Vrhnike.

Pri Zamorecu: Mervan iz Drašič.

### Umrli v Ljubljani

1. do 3. januarja 1873.

1. jan. Hubert grof Auersperg, 2 l. in Franc grof Auersperg, 2 1/2 l., oba na davici. — Jurij Uranič, mitničar, 68 l. na pljučnem mrtudu. — T. Kogej, ključarski pomagáč, 66 l. na meleni.

### Dunajska bors 4. januarja.

(Telegrafično poročilo „Slov. Naroda“.)

|                              |                |
|------------------------------|----------------|
| Enotni drž. dolg v bankovcih | 66 gld. 75 kr. |
| Enotni drž. dolg v srebru    | 70 „ 70 „      |
| 1860 drž. posojilo           | 103 „ — „      |
| London                       | 108 „ 10 „     |
| Kreditne akcije              | 331 „ — „      |
| Akcije narodne banke         | 978 „ — „      |
| Napol.                       | 8 „ 64 „       |
| C. k. cekini                 | — „ — „        |
| Srebro                       | 106 „ 50 „     |

## Plučna sušica je ozdravljiva!

dokazano v knjigi, katera je ravnokar v 8. natisu na dan prišla in katerej uže mnogotisoč novospomlad življenja zahvaljuje. Način lečenja je vsakterniku razumljivo popisan od M. Auerbach-a. Zdravljenje je prosto, stroški mali, povsod rabljivo, vseh radikalni. Dobiva se na pošiljatev 1 tolarja 5 sreb. grošev = 2 gl. = frank. 40 Cts. od (247—8)

J. V. Albert-u

München, Maximiliansstr. Nr. 37.

Jaz Vilhelmina Rix

s tem javno izrekam, da sem kot vdova rajn. dr. A. Rixa zadnjih 16 let sama in edina pripravljala prave in nepoplačene

originalne paste Pompadour,

ker samo jaz skrivnost pripravljaj poznam. Zato s tem oznanjam, da se omenjena pasta Pompadour od zdaj naprej samo v mojem stanovanji, Dunaj, grosse Mohrengasse Nr. 14, 1. Stiege, Thier 62, prava dobi, in sicerim pred kupovanjem pri vsakem drugem, ker sedaj niti zaloge, niti podružnice ne vzdržujem in ker sem vse poprejšnje zaloge zaradi storjenega poplavljanja opustila. Moja prava pasta Pompadour, tudi čudežna pasta imenovana ne bo nikdar zgrešila svojega učinka; vseh te nepresegljive paste za lice gre nad vse pričakovanje in je edini garantirani pomoček za naglo in neizgledljivo odpravljanje vseh izpuškov v obrazu, sajcevec, peg, šinj in mozoleev. Garancija je toliko gotova, da se denar nazaj daje, ako pasta ne pomaga. Lonek te izvrstne paste s podukom vred velja 1 gld. 50 kr. — Razpošilja se proti povzetku. Naročila pisma naj se pošiljajo Vilhelmini Rix, doktorjevi vdovi, Dunaj, Gr. Mohrengasse Nr. 14, iz prijaznosti vis-à-vis mojim čestitim prejemnikom, dajem, ako se mi majhni opravi v raznih stvareh naročujejo, te opravke poskrbeti in ne računim zanje nobene provizije.

Zahvalna pisma se ne razglašajo. (17—16)

### Opomenica.

(Iz u. L. Z. 3. in 4. jan. t. l.)

Eksekutivne dražbe: Posestvo na Grosupljem, 4570 gld. 18. jan. v Ljubljani; — Posestvo Jan. Podlipica na Studencu, 130 gld. 20 kr. 18. jan. v Ljubljani; — Posestvo Luk. Kacjega v Spodnji Gamlici, 225 gld. 18. jan. v Ljubljani; Posestvo And. Zdravja v Št. Jurji, 18. jan. v Ljubljani.

Starši in prijatelji slovenske mladine!

Naročite se za leto 1873 prav obilno na

„VERTEC“,

časopis s podobami za slovensko mladost.

„Vertec“ izhaja že tretje leto in velja za celo leto s poštino vred . . . . . 2 gld. 60 kr. brez pošte . . . . . 2 „ 40 „

Za pol leta polovico.

Naročnina naj se pošilja po poštinih nakaznicah (Postanwe-sungen), ki se dobé na vsakej pošti.

Vredništvo „Verteca“,

šentp. predm. štev. 15 v Ljubljani (Laibach).

(251—3)

### Mojim

## čestitim kupovalcem v Beču in pokrajini!

Po prevzetji Moševga imetka sem v položaji, mojim p. n. kupovalcem sledeče zapisane članke po nenavadno nizki ceni in s poroštvom zazanesljivo in dobro blago ponuditi in si dovoljim ob enem na-tó pozoriti, da se čestitim p. n. kupcem takša priložnost k dobremu kupu primernih

## božičnih in novoletnih daril

ne bode tako hitro spet ponudila, in namreč:

### Perilo za gospode.

Srajce iz pravega batista à gld. 1.30, 1.60, 2 gld. najfiniše.

Bele srajce iz najfiniše angleške bombaževine po gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, izšite gld. 4.25, 4.75, 5.20.

Bele srajce iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6, 7 in 8.

Spodnje hlače za gospode po nemški, francoski in ogerski obliki à gld. 1, 1.50, 1.80.

### Perilo za gospe.

Srajce za gospe iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3.50 in 4.

Jopice (corzete) enojnate à gld. 1.30, 1.80, iz barhanta gld. 1.60, 2, 2.50, 3.50.

Jopice z izšitim vkladanjem gld. 2.50, 3, 3.50, 4.50, 5.50 najfiniše.

Halje za gospe po šegi ali na vleček à gld. 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5 in 6.

Spodnje hlače za gospe iz najfiniše angleške bombaževine ali barhanta gld. 1.20, 1.60, 2, 2.50.

### Platnenina.

Francoski robci iz batista s pravobarvanim obrobom 1/2, dvanajsterice gld. 1.50, 2, 2.50.

Beli platneni robci 1/2, dvanajsterice gld. 1, 1.50, 2, 2.50, 3 najfiniše.

Beli platneni robci v elegantnem obrisku 1/2, dvanajsterice gld. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5.

1 kos 1/2, široko 30vateljno hrilbovske platne gld. 5.75, 6.75, 8.50.

1 kos 1/2, široko 30vateljno ubeljeno rumburško platno gld. 8.50, 10, 11, 12.

1 kos 1/2, široko 30vateljno rumburško platno gld. 12, 13, 14, 15.

1 kos 1/2, široko 48—50vateljno holandijsko platno gld. 16.50, 18, 20, 25.

1 dvanajsterica obrisačev à gld. 4.50, 5, 6, iz damasta gld. 7.50.

1 kos 30vateljno obrisačev iz damasta à gld. 9, 10, 11, 12.

Prava angleška bombaževina vatelj 18, 20, 25, 30, 36 kr.

Razun tega vsake bire namizje, gradl, posteljska pertenina, nankinško platno, motoži, piqué, barhant itd. po čudovito nizkej ceni.

### Pletenina.

Nogavice za gospode za dvanajsterico gld. 2.50, 3, 3.50, 4.

Nogavice za gospe za dvanajsterico gld. 3.50, 4.50, 5.

Zdravilni prsniki za gospode à gld. 1, 1.50, 2.50, 3.50.

Prsniki za gospe po gld. 1.50, 2.50, 3.50, posebno zoper nahod priporočati.

### Naslov:

Tovarnica platna in perila

Fr. Raubitschek-a

„zur Billigkeit“

Wien, Taborstrasse 15.

Naróbe v okrajno se na povzetje ali pošiljatev zneska izvršujejo. Popolni razkaz cen na zahtevo franco in zastonj.

Popust. Pri naročtvi na gld. 100 eno celo namizje za 12 osob. (246—8)

## Zdravje in moč

pripisuje marsikateri Hoff-ovim sladnim preparatom.

Gospod dvorni založnik Janez HOFF, glavna zaloga, Dunaj, Kolovratring št. 3, (popred Kärntnerring II).

Strusev, 24. listopada 1872. S tem si dovolim, Vas prositi, da mi zopet pošljete Vaših izvrstnih sladovih pripravkov in sicer: 13 steklenic piva iz sladovih izlečkov za zdravje, 1 funt sladove čokolade za zdravje in 1 zavitek sladovih bonbonov za prsa po 60 kr. — Vašim izdelkom pri-poznavam izvrsten uspeh.

Zatek, 20. decembra. Prosim, pošljite mi kakor hitro mogoče 10 škatelj Vaših praškov iz sladove čokolade. Moj otrok se že pol leta o tistih živi in zahvaljuje temu cenjenemu živežu svoje zdravje in moč. Ne morem, da bi Vam to z veseljem ne pripoznal itd.

J. W. Laufke, kupčija s hmeljem.

Kernya, 11. marca. Veseli uspeh in olajšanje prsnega kašlja (ki sem ga 1869. in 1871. l. močno imel) katero morem edino le Vaši pivi iz sladovih izlečkov in Vašim sladovim bonbonom pripisovati, me veže, izreči Vam pristržno zahvalo; hočem to dobrodejno zdravilo tudi drugim nasvetovati. Naročenje sledi.

\*Se dobiva v Ljubljani pri gosp. Martinu Golobu in Ed. Mahr-u; — v Ipavi pri gosp. Ant. Déperisu. (7—1)